

## **Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ, ΑΡΜΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

**Μ.Καρδούλη**  
Ιόνιο Πανεπιστήμιο-Τεχνική Μετάφραση

### **ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Η δεκαετία 1980-1990 χαρακτηρίστηκε ως κατ'εξοχή περίοδος της πληροφορίας και ανήγγειλε την έλευση της επερχόμενης εποχής της Τεχνικής Πληροφορίας διαμέσου του "Αύλου" διαύλου της Τεχνολογίας.

Εμβαπτιζόμενοι στις αλληλοεπιδράσεις των επιστημονικών εξελίξεων και τεχνικών, καλούμεθα να επιστρατεύσουμε την ΜΟΝΟΣΗΜΙΚΗ ιδιότητα του Τεχνικού Ορου ώστε αποκλειομένης της συνειρμικής διαδικασίας να επιτυγχάνεται η **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**.

### **LA TERMINOLOGIE TECHNIQUE PIVOT DE COMMUNICATION PROFESSIONNELLE**

**M. Cardouli**  
Universite Ionienne - Traduction Technique

### **RESUME**

L'ère de l'information technique véhiculée par l'immatériel de la Technoculture est déjà là, depuis 1985.

Afin de répondre au défi des milliers de nouveaux termes techniques enregistrés dans les bases des données terminologiques, les langues nationales doivent veiller à la qualité du terme. Grâce à la qualité monisimique du Terme technique, unité sémantique indivisible du texte technique la communication s'améliore.

La synergie des sciences de la linguistique et de la traductologie secourue par la normalisation sauveront le prestige des langues naturelles et artificielles des pays européens.

La communication et le développement socio-économique y comptent énormément.

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι: 1<sup>ο</sup> να ενημερώσει το ειδικό κοινό της Τεχνικής Ορολογίας και το γενικό κοινό σχετικά με τη σημερινή κατάσταση στην Ευρώπη και σε άλλες χώρες. 2<sup>ο</sup> να υπογραμμίσει την ανάγκη τυποποίησης της Τεχνικής Ορολογίας και να δραστηριοποιήσει τόσο τους εν "ενεργεία" όσο και τους μέλλοντες Ορολόγους ώστε να δρομολογηθεί το πολύγλωσσο επαγγελματικό μήνυμα με επιτυχία.

Ηδη περάσαμε στην εποχή της Τεχνικής Πληροφορίας, απο τα μέσα της δεκαετίας του '80, με το κύμα των οπτικοακουστικών μέσων της βιο-ιατρικής, της βιο-γεωργίας και τη δρομολόγηση της τεχνογνωσίας δια μέσου του άυλου διαύλου των Νέων Μέσων Επικοινωνίας.

Η ανάγκη για την έρευνα και την τυποποίηση του Τεχνικού Ορου θεωρείται επείγουσα στο πολύγλωσσο ευρωπαϊκό περιβάλλον. Η ΜΟΝΟΣΗΜΙΑ η οποία διακρίνει τον όρο του τεχνικού κειμένου ενός γνωστικού πεδίου τον καθιστά οικονομικό και έγκυρο επικοινωνιακό εργαλείο.

Η εισροή 2.500 νέων τεχνικών όρων/μήνα στις βάσεις δεδομένων Ορολογίας δηλώνει τη σοβαρότητα του έργου των ορολόγων και την τεράστια χρονική πίεση.

Οι εθνικές γλώσσες οφείλουν να ανταμετώπισουν την πρόκληση αυτή κατά τρόπο επιστημονικό και άμεσο δια της οδού της τυποποίησης.

Η καθυστέρηση ή η μη συναινετική ανταμετώπιση της Ορολογίας απειλεί τόσο το γόητρο των εθνικών γλωσσών, όσο και τις οικονομίες τους.

## **Οριοθέτηση Εννοιών**

Οι Τεχνικοί όροι παντός γνωστικού πεδίου ανήκουν σε τρεις κατηγορίες:

- α) στους ειδικούς όρους για τις έννοιες του εξειδικευμένου πεδίου, β) στους δανεισμένους όρους από άλλα γνωστικά πεδία και γ) στους γενικούς όρους.

Τον τεχνικό όρο διέπουν οι διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές απο τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO) βασισμένες στην εμπειριστατωμένη θεωρία της γλωσσολογίας και της μεταφρασιολογίας.

Οι ορολόγοι ασχολούνται με τον όρο στα στάδια της γένεσης, ανάπτυξης και τυποποίησής του. Τα πρότυπα ΕΛΟΤ 561 και 402 τα οποία αντιστοιχούν στα διεθνή πρότυπα 704<sup>1</sup>, στηρίζουν την έρευνα και την ανάπτυξη της τεχνικής ορολογίας. Η επιστήμη της ορολογίας θεωρείται κλάδος των γενικότερων επιστημών της γλώσσας, θεωρητικών και εφαρμοσμένων. Τον επιστήμονα Ορολόγο απασχολεί η δόμηση, η εξωτερική μορφή του όρου, φωνολογική/γραμματοσυμβολική και η εσωτερική ή μνημονική/νοηματική του εικόνα.

Σήμερα οι ανάγκες επικοινωνίας στα νέα πολύγλωσσα περιβάλλοντα, απαιτούν νέα υποδείγματα πολύγλωσσης ορολογίας και δη τυποποιημένης.

Τα τελευταία 30 χρόνια, ομού μετά της επιστήμης της μεταφρασιολογίας συναντούμε στα Πανεπιστήμια της Ευρώπης, του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών τις πρώτες έδρες τεχνικής μετάφρασης. Στον Καναδά, ένεκα της ιδιαιτερότητάς του ως χώρα με επίσημη δίγλωσση επικοινωνία υπάρχει και έδρα τεχνικής ορολογίας.

## **Τεχνικοί Λόγοι**

Αναφέρουμε μεταξύ άλλων την ανάγκη βελτίωση της επαγγελματικής επικοινωνίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και την ανάγκη τυποποίησης του τεχνικού όρου, ο οποίος, θα πολλαπλασιασθεί επί 9 ή επί 19 στο εγγύς μέλλον.

---

<sup>1</sup> ISO 704, Principles and methods of Terminology

α) ΕΛΟΤ 561

β) ΕΛΟΤ 402

γ) Valeontis, Ανάλυση των Βασικών Αρχών της Τεχνικής Ορολογίας

Επίσης ο τεχνοπολιτισμός μας υποχρεώνει να διαχωρίσουμε τη φυσική γλώσσα από την ηλεκτρονική ή αυτόματη γλώσσα για την οποία η τυποποίηση κρίνεται απαραίτητη. Η υπολογιστική γλωσσολογία, κατά συνέπεια, χρησιμοποιεί μόνο τυποποιημένους όρους. Η διαδικασία της τυποποίησης συνοψίζεται στην παραγωγή, εκπόνηση, αναθεώρηση, στο σχολιασμό του όρου 2, 3 και 4 φορές από το ενδιαφερόμενο/ευρύ κοινό.

Ο σχολιασμός εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, η διόρθωση από την υπεύθυνη ομάδα εκπόνησης ορολογίας και η κυκλοφορία του όρου για το χρονικό διάστημα της δοκιμής είναι διαδικασίες σε δεύτερο στάδιο. Ο δοκιμασμένος όρος επιστρέφει πάλι στην πηγή για να τυποποιηθεί και να εκδοθεί ως έκδοση 3 ή 4 ανάλογα με το δρομολόγιο που ακολούθησε.

Η Τέχνη της τεχνικής μετάφρασης, βασίστηκε στην θεωρία του Νοήματος (THEORIE DE SENS)<sup>2</sup> για εύλογους λόγους.

Προ του 1957 η μεταφραστική δραστηριότητα, η μεταφορά τεχνογνωσίας ήταν δίγλωσση. Η θεωρία του νοήματος εκάλυπτε και την επιστήμη της ορολογίας στο νηπιακό της στάδιο, έως ότου η πολυγλωσσία, απαίτησε νέο υπόδειγμα. Η σημαντική και η ετυμολογία δεν αρκούσαν πλέον. Οι νέες έννοιες, δεν είχαν πάντα αντιστοιχίες στις εθνικές γλώσσες, κυρίως στην Πληροφορική, στις τηλεπικοινωνίες, φυσική, χημεία, βιο-ιατρική, βιο-γεωργία, επιστήμες πανάκεια των χωρών με ερευνητικά προγράμματα.

Όταν η γλώσσα μας διέθετε τις έννοιες, είχε και τα βαφτιστικά τους. Το πρόβλημα έννοιας-όρου αναπτύσσει ο A. REICHLING<sup>3</sup> προϊστάμενος της Αυτόνομης

---

<sup>2</sup> Theorie de Sens:

- D.Selescovitch, *Language, langues et memoire*, Paris, Lettre Modernes, Minard, 1975

- M.Lederer, *La traduction simultanee, experience et Theorie*, Lettres Modernes, Minard, 1981

- J.Delisle, *l'analyse du discours comme methode de traduction* - Editions de l'universite d'Ottawa, 1980

- M.Pergnier, *Les fondaments sociolinguistiques de la Traduction*, Paris Honore, Champion, 1980

- D.Seleskovitch et M.Lederer, *Interpreter pour traduire*, Paris Didier, Erudition, 1986

Βάσης Ορολογίας στην Ευρώπη, την EURODICAUTOM, τονίζοντας ότι το ιδεώδες θα ήταν για την κάθε νέα έννοια να είχαμε αυτόματα και το 9δυμο όρων, ή το 19δυμο προσεχώς.... Ομως δεν έχουμε αυτή την πολυτέλεια.

*Ο τεχνικός όρος, το αδιάσπαστο εννοιολογικά υφάδι του τεχνικού κειμένου χαρακτηρίζεται από μονοσημία, έχει επώνυμο συγγραφέα-ορολόγο, επώνυμη πηγή, τεχνικό κείμενο, απευθύνεται σε επώνυμο δέκτη-κοινό για ένα συγκεκριμένο στόχο και φέρει ημερομηνία.*

Στην πραγματικότητα απαντάει στο βασικό ποιός σε ποιόν, τί, πότε, πώς και γιατί.

Όσοι έχουν ασχοληθεί με την μελέτη, ή συγγραφή προδιαγραφών, γνωματεύσεων, οδηγιών, κειμένων για την παραγωγή, την έρευνα, τη βιομηχανία, τη διοίκηση και την πολιτική, αναγνωρίζουμε το νέο υπόδειγμα γραφής τεχνικού κειμένου:

- α) Είναι επώνυμο, βραχυσκελές και μεστό τεχνικών όρων.*
- β) Είναι επικοινωνιακό, τηλεπικοινωνιακό και οικονομικό.*
- γ) Είναι προϊόν ομάδας (βλέπε υπόδειγμα υπολογιστικής γλωσσολογίας) και αντανακλά τη νέα προσέγγιση ως προς το συνενεργείν γνώσης και τεχνολογίας, νέο υπόδειγμα τεχνοπολιτισμού.*
- δ) Έχει πλούσια βιβλιογραφία.*
- ε) Φέρει ημερομηνία.*

### **Ευρώπη - Ηλεκτρονική γλώσσα**

Στο θέμα επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων και λαών στην Ενωμένη Ευρώπη θα παίξει σημαντικό ρόλο η δυνατότητα της αυτόματης μεταφοράς του γραπτού λόγου, σε μορφή αναγνώσιμη απο τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, με σκοπό την κυκλοφορία της πληροφορίας, μέσω μετάφρασης, μετάδοσης και αρχειοθέτησης.

Συνεπώς ο Έλληνας ή ο Ευρωπαίος επιστήμονας της υπολογιστικής γλωσσολογίας οφείλει να συνεργαστεί με Ορολόγους τυποποιητές ή με επιστημονικές εταιρείες Ορολογίας ώστε να εξυπηρετείται καλύτερα η γλωσσική τεχνολογία.

Ήδη μεγάλες Βάσεις Δεδομένων, από κείμενα σε μορφή ASCII, για βιβλιοθήκες, δημόσιους οργανισμούς, εκδοτικούς οίκους, τράπεζες, κέντρα τεκμηρίωσης, εξυπηρετούν τον καταναλωτή.

Οι εθνικές γλώσσες με μικρότερη χρήση οφείλουν να αναπτύξουν τρόπους και μεθόδους όχι μόνο για την έγκυρη εθνική ορολογία για εσωτερική κατανάλωση, αλλά και για ευρωπαϊκή.

Στα πλαίσια του EUROTRA, η ελληνική πλευρά με επικεφαλής τον καθηγητή Γ.Καραγιάννη<sup>4</sup> έδωσαν σημαντικά και βασικά εργαλεία μηχανικής γλώσσας και στοιχεία για περαιτέρω έρευνα.

Υπάρχουν σήμερα προϊόντα υπολογιστικής γλωσσολογίας στην Γαλλία, όπως συστήματα ηλεκτρονικής μετάφρασης, το LIDIA από την GETA, μελετητική ομάδα της μηχανικής μετάφρασης της GRENOBLE, το TRADEX, σύστημα αυτόματου τέλεξ για το στρατό, από την GAP GEMINI SOGETTI.

Το ACCORD - σύστημα λήψης πληροφορίας δια μέσου ερωτήσεων προς μία πολύγλωσση Βάση Δεδομένων συνδυάζοντας τις τεχνικές αναγνώρισης φωνής, κατανόησης της φυσικής γλώσσας και επεξεργασία ψηφιακών σημάτων.

Το SUNDIAL - σύστημα τηλεφωνικής επικοινωνίας συνδεδεμένο με βάσεις δεδομένων.

Το EUROTRA - ερευνητικό πρόγραμμα για την αυτόματη μετάφραση, 72 ζεύγη γλωσσών από το 1983 και

Το EUROLANG η συνέχεια του EUROTRA με στόχο την ανάπτυξη συστήματος ηλεκτρονικής μετάφρασης για τα 9 ζεύγη γλωσσών.

Αν και η αυτόματη μετάφραση γραπτών κειμένων βρίσκεται ακόμα σε νηπιακό στάδιο λειτουργεί με κάποια γλωσσικά ζεύγη, για να εντοπισθεί γρήγορα ένα άρθρο σ'ένα επιστημονικό περιοδικό, ή μέσω "μεταφραστών τσέπης" προς εξυπηρέτηση επιχειρηματιών, ώστε να κατανοήσουν σε γενικές γραμμές αλλόφωνα κείμενα.

Δεν είναι εξωπραγματικό να οραματισθούμε προ του τέλους του 2000 συνομιλητές δύο διαφορετικών γλωσσών να επικοινωνούν τηλεφωνικά χωρίς να γνωρίζει ο ένας τη γλώσσα του άλλου. Ήδη έχουμε ένα ηλεκτρονικό προϊόν τηλεφωνίας ανάμεσα σ'ένα Ιαπωνέζο και ένα Αγγλο.

Υπάρχουν σήμερα τεράστιες ανάγκες αγοράς με ελάχιστα ικανοποιητικά προϊόντα αυτόματης μετάφρασης.

Το βασικό εμπόδιο στην ανάπτυξη του χώρου αυτού είναι η γλωσσική ανασφάλεια η οποία απορρέει από την έλλειψη τυποποίησης.

Η βασική προϋπόθεση τυποποίησης γλωσσικών προδιαγραφών για τη γλώσσα διεθνώς αποδεκτών, είναι αναγκαία.

*Δεν τυποποιούμε για να μειώσουμε τον γλωσσικό πλούτο. Τυποποιούμε για να απλοποιήσουμε, να δώσουμε στον όρο εννοιολογική, μορφολογική, φωνολογική ευρρωστία, οικονομία χρόνου και μείωση του κόστους του μηνύματος.*

*Δεν τυποποιείται η γλώσσα της τεχνογνωσίας για να περιορίσει απλώς αριθμητικά το σύνολο των συνώνυμων όρων αλλά για να προσδώσει κύρος στο βέλτιστο δόκιμο όρο, από κοινού επλεγμένο και καθιερωμένο ώστε η χρήση του να δημιουργεί γλωσσική ασφάλεια, στα σύγχρονα πολύγλωσσα περιβάλλοντα.*

Κατά τον ZIMMERMANN<sup>5</sup> η τυποποίηση είναι απαραίτητη και στις πολιτιστικές εικόνες για να διευκολύνεται προφανώς η ανάκληση της πολιτιστικής εικόνας σε τομείς της οικονομίας σε παγκόσμιο περιβάλλον.

Η τεχνική πληροφορία, δηλαδή η τεχνογνωσία κυκλοφορεί επειδή υπάρχει ζήτηση, υπακούει στο νόμο της αγοράς για δύο λόγους:

Ο 1<sup>ος</sup> Οικονομικός

Ο 2<sup>ος</sup> Αναπτυξιακός ή ανθρώπινος, κατευθυνόμενος προς τα άνω (άνω-θρώσκω)

Δεν υπάρχουν αντιρρήσεις για την ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ σήμερα, όλοι έχουμε αργήσει να ασχοληθούμε με τα βασικά και τα απλά.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο η ανάγκη για την τυποποίηση συνοψίζεται στα κάτωθι:

- 1<sup>ο</sup> Βελτίωση του περιεχομένου της έννοιας, έρευνα στα ενδογενή χαρακτηριστικά του Τεχνικού Ορου.
- 2<sup>ο</sup> Δημιουργία αντικειμενικών μεθόδων και εργαλείων για τον έλεγχο της ποιότητας της Ορολογίας.
- 3<sup>ο</sup> Μείωση του κόστους για την συγγραφή τεχνικών κειμένων σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα.
- 4<sup>ο</sup> Ανάγκη τυποποίησης κριτηρίων για την συγγραφή τεχνικών κειμένων, και
- 5<sup>ο</sup> Δυνατότητα λήψης ορολογίας απο τράπεζες δεδομένων, από τον επιστήμονα - επαγγελματία - επιχειρηματία.

Και ενώ στις τηλεπικοινωνίες η τάση διαγράφεται πλέον προς την παγκοσμίως αποδεκτή τυποποίηση, *εμείς εθνικά ή Ευρωπαϊκά δεν έχουμε υιοθετήσει ακόμα συναινετική διαδικασία ως προς την τυποποίηση της εθνικής μας Τεχνικής Ορολογίας στον επαγγελματικό χώρο, ή όπου αλλού αυτή χρειάζεται.*

Η πρόκληση της γλώσσας σύμφωνα με τον DANZIN<sup>6</sup> και την ομάδα του θα πρέπει να εξετασθεί κάτω από οικονομικούς και κοινωνικούς φακούς. Το γλωσσικό τείχος είναι η πλέον σημαντική καθυστέρηση στην ενοποίηση της Ευρώπης - όχι μονόγλωσση επακωνωνία, αλλά χάρις στην τυποποίηση της τεχνικής ορολογίας η επακωνωνία θα δρομολογείται άμεσα, γρήγορα, οικονομικά.

Για τους Έλληνες οι χώροι οι κατ'εξοχή εμπλεκόμενοι στα θέματα νεολογισμών, δανείων και ανταναείων είναι οι χώροι της τεχνολογίας, των Νέων Μέσων Επακωνωνίας, ο εν εξελίξει Ηλεκτρονικός Υπολογιστής και οι τηλεπικοινωνιακές τεχνολογίες. Και ενώ παρακολουθούμε σχεδόν άναυδοι την ιλιγγιώδη ταχύτητα των εφευρέσεων και των τελειοποιήσεων σ'αυτούς τους χώρους, οι συντονισμένες προσπάθειες ερευνητικών ομάδων για την ανάπτυξη της τυποποίησης της Ορολογίας στη χώρα μας παρέμειναν σχεδόν ασπόνδυλες μέχρι το 1992.

## **Παραδείγματα Τυποποίησης**

Παραδείγματα τυποποίησης έχουμε από τα Ηνωμένα Έθνη στο χώρο της Τυποποίησης Τοπωνυμίων<sup>7</sup>.

Η ευαισθητοποίηση του Διεθνούς αυτού Οργάνου στο χώρο της Ορολογίας της Γεωγραφίας δείχνει πόσο σημαντική είναι η καταγραφή πληροφορίας από εθνικούς φορείς, η συλλογή και η αρχειοθέτηση κοινών δεδομένων, ώστε να διευκολύνεται η ανταλλαγή εθνικών δεδομένων, η τυποποίηση και δημιουργία διεθνών προτύπων σχετικά με την αρχειοθέτηση και τη διάδοση τυποποιημένων γεωγραφικών όρων/γεωγραφική ζώνη.

### **Πηγές τοπωνυμίων.**

1) Χάρτες, 2) Ιστορικό Υλικό, 3) Αρχές Ονοματοδοσίας, Ετυμολογία, 4) Ανεπίσημοι Χάρτες, 5) Κείμενα, 6) Άλλες Πηγές, 7) Πηγή του γεωγραφικού όρου, 8) Πληθυσμός, 9) Ημερομηνία Τυποποίησής του, 10) Τοπωνυμία - Είδος Επεξεργασίας του Τοπωνυμίου, 11) Εθνικός Οργανισμός Τοπωνυμίων, 12) Είδος Γραφής (Λατινική) για την καταγραφή του Τοπωνυμίου, 13) Είδος Επεξεργασίας της Πληροφορίας Τοπωνυμίου, 14) Δυνατότητα Ανταλλαγής Πληροφοριών, 15) Δυνατότητα Εξαγοράς Πληροφοριών, 16) Τεχνογνωσία Συστημάτων Χαρτών και Αρχείων, 17) Τεχνογνωσία προσωπικού υπολογιστή, 18) Επιλογή Διεθνών Προτύπων για Αρχειοθέτηση και Ανταλλαγή Δεδομένων μέσω Υπολογιστή.

Ο Έλληνας ερευνητής του χώρου έχει το υπόδειγμα της εργασίας για τα τοπωνύμια της Κύπρου.

## **ΚΑΝΑΔΑΣ**

Ένα υπόδειγμα διγλωσσίας και πολυπολιτιστικού χαρακτήρα μας προσφέρει ο Καναδάς.

Από το 1982, οι δύο γλώσσες, Αγγλικά, Γαλλικά θεωρούνται επίσημες γλώσσες επικοινωνίας από τη Διοίκηση και τις υπηρεσίες.

Το Κέντρο Μετάφρασης το οποίο ιδρύθηκε το 1934 και το TERMIUM η Τράπεζα Δεδομένων Ορολογίας (1975) εξυπηρετούν το κοινό, τις δημόσιες υπηρεσίες και την Βουλή μεταφράζοντας 1.000.000 σελίδες την ημέρα.

Για όσους δεν έχουν πρόσβαση στο TERMIUM το Κράτος διαθέτει τηλεφωνική εξυπηρέτηση, δηλ. ο πολίτης έρχεται σε επαφή με διορισμένους δημόσιους ορολόγους οι οποίοι προσφέρουν υπηρεσίες ορολογίας.

Τα γλωσσικά δικαιώματα των δύο λαών είναι κατοχυρωμένα με ειδική νομοθεσία η οποία προστατεύει το πολυπολιτιστικό περιβάλλον από το 1988.

*Τη γλωσσική διαχείριση εποπτεύει ο επίτροπος των επισήμων γλωσσών ο οποίος 1<sup>ο</sup> συλλέγει και αξιολογεί καταγγελίες σχετικές με τη γλώσσα, 2<sup>ο</sup> συντάσσει ετήσια έκθεση προόδου της γλωσσικής κατάστασης και 3<sup>ο</sup> ευνοεί το κλίμα εμπιστοσύνης και επικοινωνιακής ασφάλειας.*

Η τυποποίηση στον Καναδά δίνει ενδιαφέρουσες λύσεις, αναφέρουμε χαρακτηριστικά η τυποποίηση του Αγγλικού Νομοθετικού Συστήματος COMMON LAW για τη μετάφραση στα Γαλλικά. Οι νομοθέτες ορολόγοι ξεπέρασαν το πρόβλημα της μεταφρασσιμότητας ή του αμετάφραστου με τη λύση της τυποποίησης των εννοιών αφού η μετάφραση ήταν αδύνατη ελλείψει αντιστοίχων εννοιών και πρακτικών στο DROIT CIVIL.

Στη Γαλλία έως το 1976 όλες οι εργασίες οι σχετικές με την Ορολογία ήταν σκόρπιες και ασυντόνιστες. Ομως υπήρχαν αρκετοί οργανισμοί οι οποίοι πραγματοποιούσαν έρευνα ορολογίας όπως η Γαλλική Ένωση Τυποποίησης, ο Οργανισμός Μελέτης Τεχνικών Ορων, LE COMITE D'ETUDE DES TERMES TECHNIQUES L'ASSOCIATION FRANÇAISE DE NORMALISATION, το Κέντρο Μελέτης της Γαλλικής σύγχρονης γλώσσας, LE COMITE D'ETUDE DU FRANÇAIS MODERNE ET CONTEMPORAIN, η Ένωση Γάλλων Μεταφραστών και η Ακαδημία Επιστημών, LA SOCIETE FRANÇAISE DES TRADUCTEURS, L'ACADEMIE DES SCIENCES.

Για τον συντονισμό όλων των ανωτέρω και για διαδικασίες τυποποίησης οι Γάλλοι τον Μάιο του 1975 ίδρυσαν την ASSOCIATION FRANCAISE DE TERMINOLOGIE με έδρα το Παρίσι.

### *Η τεχνική μετάφραση στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Η τέχνη της τεχνικής Μετάφρασης συνδέεται άρρηκτα με την έρευνα και την θεραπεία του αντικειμένου της τεχνικής ορολογίας η οποία όπως έχει οριστεί προηγείται της μεταφραστικής πράξης.

Κατά την άποψή μας η Θεωρία του Νοήματος ανοίγει δρόμο για την ερμηνεία του μεταφραστικού φαινομένου στην ολότητά του.

"Εξετάζει αυτή την ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία βρίσκεται ανάμεσα στην τέχνη και την τεχνική και με την επικουρία άλλων επιστημονικών κλάδων καλύπτει περισσότερο από άλλες θεωρίες της μεταφρασιολογίας, τις ανάγκες της τεχνικής μετάφρασης"<sup>8</sup>.

Επομένως ο φοιτητής-μεταφραστής τεχνικών κειμένων ασκείται τόσο στην αναζήτηση, καταγραφή, απόδοση, εκπόνηση του τεχνικού όρου όσο και στην εντόπιση του νοήματος για να το μεταφέρει, να το αποδώσει από τη γλώσσα πηγή στη γλώσσα στόχο, αφού η μετάφραση αποτελεί "πράξη λόγου" και όχι "γλωσσικό συμβάν"<sup>8</sup>. Λαμβάνοντας υπόψη το γλωσσολογικό, υφολογικό και πραγματολογικό περιβάλλον, τόσο του μεταφράσματος όσο και του κειμένου πηγή.

Στην προσπάθειά του αυτή, στηρίζεται από έγκυρα εργαλεία ορολογίας, δίγλωσσα, πολύγλωσσα και από ειδικούς εμπειρογνώμονες των χώρων, συνεργάτες, εξωτερικούς και εσωτερικούς<sup>9</sup>.

Οι επιστημονικοί και τεχνολογικοί τομείς και υποτομείς πάνω στους οποίους ασκούνται οι φοιτητές είναι οι χώροι της τεχνολογίας αιχμής, γεωργίας, ιατρικής, οικονομίας, οικολογίας και νέα μέσα επικοινωνίας.

### **Πολυσημία - μονοσημία**

Η ικανότητα της μνημονικής εικόνας της έννοιας δια μέσου της λέξης ενεργοποιεί τη φαντασία, παροδοτεί την έμπνευση και την συγκίνηση και εκφράζεται δια μέσου της ποίησης, της φιλοσοφίας και της τέχνης.

Όλα αυτά κοινωνούνται μέσω λέξεων πολυσημικών. Στην διπλωματία και στις διαπραγματεύσεις, στην ποίηση και στην φιλοσοφία χρησιμοποιείται η πολυσημία της γλώσσας. Στο χώρο αυτό δεν γίνεται λόγος απλοποίησης του γλωσσικού πλούτου για να προσαρμοστεί στις ανάγκες των καιρών.

Όμως συμπλέουσα μετά της Γενικής και Ποιητικής γλωσσικής κληρονομιάς της κάθε γλώσσας η επιστημονική/τεχνική ορολογία, της οποίας τα κίνητρα δεν είναι μόνο οικονομικά, αλλά πανανθρώπινα, εκφράζει επιτακτικά την ανάγκη θεραπείας και φιλικής συμπεριφοράς:

Χάρης στην μονοσημία ο τεχνικός όρος οικονομεί ακριβολογώντας και οικονομεί αρμολογώντας, αποκλείοντας την συνειρμική διαδικασία, ώστε κοινωνός και επικοινωνός να συνυπάρχουν στο ίδιο μήκος κύματος.

Συναρμολογούνται τοιουτοτρόπως τα κερματισμένα επικοινωνιακά νήματα, σμκρύνονται τα διάκενα και δρομολογείται η επικοινωνία.

Η Πολυσημία εθεωρείτο από τον Πλάτωνα ίδιον του φιλοσοφείν, η δε Μονοσημία ίδιον των επιστημών. Στην εποχή μας εντούτοις, όπου εμβαπαζόμεθα στις αλληλοεπιδράσεις των Λογικών με τους ξέφρενους ρυθμούς της τεχνολογικής εξέλιξης, η τεχνική τυποποιημένη ορολογία δρα συναρμολογικά ως ΑΡΜΟΣ ανάμεσα στα μέρη και το ΣΥΝΟΛΟΝ με σκοπό την ευρυθμία, συμφωνία, και την οικονομία στην επικοινωνία.

## ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ISO 704, Principles and methods of Terminology
  - α) ΕΛΟΤ 561
  - β) ΕΛΟΤ 402
  - γ) Valeontis, Ανάλυση των Βασικών Αρχών της Τεχνικής Ορολογίας
  
2. Theorie de Sens:
  - D.Selescovitch, Language, langues et memoire, Paris, Lettre Modernes, Minard, 1975
  - M.Lederer, La traduction simultanee, experience et Theorie, Lettres Modernes, Minard, 1981
  - J.Delisle, l'analyse du discours comme methode de traduction - Editions de l'universite d'Ottawa, 1980
  - M.Pergnier, Les fondements sociolinguistiques de la Traduction, Paris Honore, Champion, 1980
  - D.Seleskovitch et M.Lederer, Interpreter pour traduire, Paris Didier, Erudition, 1986
  
3. Alain Reichling, Traductologie, et Technologie, No 1 & 2, 1991
  
4. Γ.Καραγιάννης, Υπολογιστική Γλωσσολογία. Γραμματική Interlex Με την Ομάδα του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών.  
Α.Βαγγελάτος, Θ.Τριαντοπούλου, Με τη στήριξη του καθηγητή Γ.Μπαμπινιώτη, το "Ρήμα της Ελληνικής", του Ι. Κεσίσογλου, "Σύστημα κατάταξης για τα ουσιαστικά, Νεοελληνικό Κλιτικό Σύστημα", του Τριανταφυλλίδη, "η Νεοελληνική Γραμματική", "η Νεοελληνική Γλώσσα", του Mackridge, το "Λεξικό Ρημάτων" του Η. Κωνσταντίνου, το "Λεξικό της Ελληνικής" του Φυτράκη-Τεγοπούλου.
  - Ο Ελεγκτής Ορθογραφίας
  
5. H.Zimmermann, Towards Standardisation in European Language Technology, 17/06/92

6. DANZIN, Report by A.Danzin and the Strategic Planning Group, March 1992
7. United Nations, Fichiers de Donnees Toponymiques. 6e, Conference des N.Y. sur la Normalisation des noms Geographiques
8. Β.Κουτσιβίτης, Θεωρία της μετάφρασης, 1991. Σημειώσεις, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
9. Μ. Καρδούλη, Τεχνική Μετάφραση Σημειώσεις, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, 1990-

#### *ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ*

- Κ.Βαλεοντής, Προβλήματα Τεχνικής Ορολογίας
- Δ.Ε.Κισσοπούλου, Η χρωματολογία των αρχαίων, Χημικά Χρονικά, Αθήνα 1968
- C.Durieux, Fondement Didactique de la traduction technique, Didier, Paris, 1988
- Α.Καρδούλης, Τρίγλωσσος οδηγός τροφίμων και ποτών
- Robert Galisson, Dictionnaire de didactique des langues
- Αλέξανδρος Τζένος, Γένεση και οργάνωση της γλώσσας και της σκέψης των Ελλήνων, 1991
- John Haugeland, Τεχνητή Νοημοσύνη, 1992
- Koutsivitis, V.G., La traduction juridique : standardisation versus creativite, META, vol. 35, no 1, mars 1990